

Od Redakcji

Oddawany w ręce Czytelników tom „Miscellanea Anthropologica et Sociologica” jest już drugim w ostatnich latach podejmującym problematykę społeczeństwa sieciowego. Poprzednim razem inspiracją do podjęcia tej tematyki była konferencja naukowa „Społeczeństwo sieciowe – między wolnością i zniewoleniem”, tym razem jest nią prozaiczna ciekawość badawcza. Sądzimy, że minął już czas, kiedy przedstawiciele nauk społecznych skrajnie reagowali na procesy ekspansji cyfrowej technosfery. Fenomen społeczeństwa sieciowego został na dobre zaadaptowany w imaginariusium socjologii, a składające się nań złożone relacje o charakterze gospodarczym, społecznym, politycznym i kulturowym doczekały się subtelných analiz. Po wieloletnich zmaganiach z tytułowym problemem można przyjąć, że nadszedł moment wyważonej refleksji nad społeczeństwem sieciowym we wszystkich kluczowych jego wymiarach. Kierując się obserwacją Tadeusza Szczurkiewicza przekonanego, że dualizm to najbardziej oczywisty objaw lenistwa myślowego, widzimy niniejszy tom „Miscellanea Anthropologica et Sociologica” jako krok na drodze poza oczywiste opozycje w rodzaju: realny kontra wirtualny. Chcemy, aby ten numer naszego czasopisma inspirował do wielostronnej – zarówno empirycznej, jak i teoretycznej – refleksji nad społeczno-historyczną specyfiką społeczeństwa sieciowego.

Szczególnie jesteśmy zainteresowani podjęciem problemu ciągłego monitorowania i rejestracji wszystkich czynności dokonywanych za pośrednictwem urządzeń cyfrowych, które stanowi wyzwanie dla analizy wzajemnych współzależności i granic pomiędzy pracą – której przedmiotem, efektem i składnikiem jest wiedza – oraz czynności nieopłaconych, rekreacyjnych, rozrywkowych. Zatem Czytelnik i Czytelniczka znajdzie w tym tomie opracowania próbujące odpowiedzieć na pytania o to, gdzie ww. granica biegnie, czy nadal możemy ją ściśle wyznaczyć, w jakim sposób i do jakiego stopnia dochodzi do ich penetracji, jak wyglądają i czym są procesy pracy w społeczeństwie sieciowym, które czynności w środowisku cyfrowym mają samoistną wartość oraz jakie ma to konsekwencje dla kształtu współczesnych stosunków społeczno-ekonomicznych.

Jednocześnie artykuły zamieszczone w prezentowanym tomie oferują szeroki przegląd perspektyw teoretycznych wobec społeczeństwa sieciowego od teorii

ugruntowanej po krytyczną. Podobnie znajdziemy w nim refleksje starające się uchwycić obraz toczących się przemian oraz bardziej intymne – jeśli można tak powiedzieć – stanowiące omówienie konkretnych przypadków empirycznych *case study*. Do tych pierwszych zaliczymy z pewnością makrosocjologiczną refleksję Macieja Kryszczuka oraz Kamila Szymańskiego, którzy zmierzli się z onieśmiałającym swą doniosłością zagadnieniem roli procesów technologicznych dla przyszłych i teraźniejszych miejsc pracy.

Podobnie ogólnoteoretyczny charakter ma opracowanie Mariusza Baranowskiego podejmujące krytyczne studia nad dobrobytem społecznym w gospodarce usieciowionej technologicznie. Autor oparł się w nim na przykładzie gig gospodarki – lub jak sam pisze: *sharing economy* – do którego nawiązuje również Dominika Polkowska. Autorka stara się rozstrzygająco odpowiedzieć na pytanie, czy ekspansja cyfrowych platform sprzyja prekaryzacji pracy.

Pracę rozumianą jako zagadnienie socjologiczne można potraktować jako teoretyczną klamrę spinającą cały tom. Wyżej wymienione opracowania czynią ją osią swoich rozważań. Nie inaczej jest z większością innych artykułów zamieszczonych w niniejszym tomie, który okaże się szczególnie inspirujący dla przedstawicieli i przedstawicielek socjologii pracy i socjologii codzienności.

Małgorzata Kubacka oraz Dorota Mroczkowska podejmują zagadnienie znaczenia technologii komunikacyjnych – szczególnie mobilnych – w praktykach zarządzania granicami między pracą a życiem osobistym. Ten sam problem porusza Maria Miczyńska-Kowalska, ogniskując go wokół debaty nad społeczeństwem informacyjnym. Autorka dochodzi do słodko-gorzkich wniosków karzących dostrzec wyraźne dystynkcje klasowe obecne w tym zagadnieniu. Z kolei Weronika Przecherska koncentruje się na praktykach minimalistycznych, które również mogą być odczytane jako zagadnienie z pogranicza pracy i czasu wolnego.

Wreszcie w tomie znalazło się również miejsce dla dwóch tekstów anglojęzycznych. Pierwszy z nich – autorstwa tureckiej socjolożki Meltem Yilmaz Sener – posługując się Foulcaultowskimi inspiracjami, traktuje o empirycznym studium pracowników wiedzy znad Bosforu.

Odrębny przypadek stanowi opracowanie Lucii Bertell poświęcony ekoautonomii pracowników w różnych kontekstach własnościowych. Studium jest oparte na metodologii teorii ugruntowanej i stanowi inspirujący przykład badania zaangażowanego. O jego wyjątkowości z perspektywy prezentowanego tomu przesądza jednak tragiczna śmierć Autorki, która nastąpiła w czasie prac nad artykułem. Opracowanie zostało dokończone przez współpracowników Lucii Bertell na czele z Antonietą De Vitą. Antonietta De Vita jest również Autorką krótkiej notatki upamiętniającej włoską socjolożkę, której chcemy zadedykować niniejszy numer „Miscellanea Anthropologica et Sociologica”.